

Mændenes Hjem Kontaktsted og sygepleje (§ 104-tilbud)

[Robert Olsen, forstander Mændenes Hjem]

Mændenes Hjem

Mændenes Hjem ligger på Vesterbro i København – centralt placeret på et sted, hvor den sociale udstødelse er synlig, og polariseringen mellem rig og fattig er blevet tydeligere de seneste år, som følge af byfornyelsen og byudviklingen i København. Alt er centreret i området. Her er Hovedbanegården. Københavns største hotelområde omkring Istedgade. Talrige restauranter og byens for tiden mest mondæne cafemiljø på Halmtorvet. Øksnehallen med modeshows og livsstilsmesser. Landets største politistation. Byens tætteste koncentration af "liveshow".

Her er også stofmisbrugerne, de hjemløse, de prostituerede, de udsatte og ensomme mennesker. Og her er Mændenes Hjem!

Vi har tilbud til psykisk syge, misbrugere og slidte folk fra gaden. Et almindeligt herberg for hjemløse, to bofællesskaber, sygepleje, frivillig lægetjeneste, en gratis tandlægeklinik, et kontaktsted med opsøgende arbejde, et brobyggerprojekt, et køkken med billig mad, en natcafe samt udlevering af sprøjter/kanyler, kondomer og tøj. Samt distribution af hjemløse-avisen Hus Forbi.

Mændenes Hjem er et sted, hvor folk i nød ender. Det er en livline for de mest socialt udstødte mennesker. Udgangspunktet for vores arbejde er at tilbyde hjælp, omsorg, ophold og social støtte til hjemløse og udsatte mennesker.

Kontaktstedet og sygeplejen (§ 104-tilbuddet)

Mændenes Hjem har siden sommeren 2001 haft tilknyttet et kontaktsted med sygeplejeklinik.

Kontaktstedet har til formål at komme i kontakt med stofmisbrugere og hjemløse i lokalmiljøet på indre Vesterbro. I 2004 blev Kontaktstedet udvidet, så vi i dag er har et budget på 3,8 mio. kr. Kontaktstedet udgør *den sociale indsats* i forhold hjemløse og stofmisbrugere.

Fra Indenrigsministeriets "Vesterbro-pulje" har Mændenes Hjem fra 2006 til 2009 modtaget en bevilling til et Brobyggerprojekt, som supplerer Kontaktstedets indsats i forhold til stofmisbrugere med anden etnisk baggrund end dansk.

Da Sygeafdelingen på forsorgscentret Sundholm blev nedlagt i 1999, blev sygeplejetilbuddet til hjemløse i København decentraliseret og placeret på herbergerne. I 2001 blev der tilknyttet to sygeplejersker til Sygeplejeklinikken på Mændenes Hjem. Fra 2004 er fire sygeplejersker tilknyttet. Der er nu sygeplejersker både i dag- og aften timerne.

Siden 2005 har der desuden været knyttet en gruppe af frivillige læger til Sygeplejeklinikken. De tilbyder lægeservice (akut og subakut behandling) til udsatte på gaden på Vesterbro på

hverdagsaftener tirsdag til fredag. Indsatsen er samordnet med hjemløseområdets øvrige sundhedsindsats.

Fra 2008 har Mændenes Hjem desuden tilbud om tandlægehjælp til hjemløse og misbrugere. Den frivillige tandlægeklinik "Bisserne", som tidligere var placeret ved De Hjemløses Hus i Københavns nordvestkvarter, er rykket til Mændenes Hjem.

Samlet udgør Sygeplejeklinikken og Kontaktstedet Mændenes Hjem's indsats efter Servicelovens § 104. Medarbejderne (sygeplejersker og kontaktstedsmedarbejdere) arbejder sammen om indsatsen for den enkelte bruger.

Den frivillige lægeindsats og tandlægeklinikken er en frivillig ekstrainsats, som supplerer § 104-tilbuddene.

Yderlige relaterede tilbud, som retter sig mod hjemløse og stofmisbrugere på gaden, er Mændenes Hjem's natcafe, sprøjte- og kanyleudlevering, kantine, udlevering af brugt tøj og distribution af Hus Forbi.

De enkelte tilbud beskrives nærmere senere i notatet.

Brugerne på Mændenes Hjem

Målgruppen for det samlede tilbud på Mændenes Hjem er hjemløse og stofmisbrugere, som opholder sig i kortere eller længere tid på indre Vesterbro. Mange af dem holder til på Maria Kirkeplads eller omkring Hovedbanegården.

Mændenes Hjem er uden sammenligning det sociale tilbud i Danmark med flest besøgende hver dag. Dagligt kommer der mellem 200 og 500 personer på Mændenes Hjem.

De besøgende, brugerne eller borgerne, kan deles ind i forskellige grupper, hvoraf nogle lapper over hinanden.

Hjemløse

Mændenes Hjem har gennem snart 100 år haft hjemløse som sin målgruppe. Dagligt opsøges vi af: gadehjemløse, posefolk, mennesker, der er smidt ud af et botilbud eller af deres lejlighed, af boligselskabet eller deres samlever. Kort sagt alle slags af hjemløse.

Ofte drejer indsatsen sig om en samtale med den hjemløse for sammen med ham eller hende at vurdere, hvilket tilbud der er relevant. Det behøver ikke nødvendigvis at være Mændenes Hjem. Visitationen kan ske direkte til andre boformer med mere specifikke målgrupper eller til forsorgshjem uden for København.

To nye grupper er hjemløse fra Norden og Østeuropa. Begge grupper ses på Vesterbro og kommer på Mændenes Hjem. Omkring 250 indskrives hvert år på herberget på Mændenes Hjem. Det dobbelte antal personer visiteres andre steder hen.

Stofmisbrugere

Den store gruppe, som bruger Mændenes Hjem, er stofmisbrugere. De benytter en lang række af tilbuddene: mad, tøj, sygepleje, læge, socialrådgivning og overnatning.

Det er overvejende mænd, men også nogle kvinder. Gruppen vokser specielt omkring den 1., når kommunen udbetaler kontanthjælp og pension. Stofmisbrugernes fokus er helt centreret om rusmidler. Livet leves i opture på stoffer og nedture af mangel på penge.

Vi vurderer, at der på månedsbasis kommer 1000-2000 stofmisbrugere på Vesterbro og Mændenes Hjem for at bruge tilbudene. Brugere kommer ikke kun fra København, men også fra provinsen og fra andre europæiske lande.

I de senere år er mange (langt de fleste) stofmisbrugere begyndt at erstatte heroin med kokain. Dette betyder, at vi i dag oftere møder stofmisbrugere, der er svære at håndtere. Vi vurderer, at der er 200-300 "svært håndterbare" stofmisbrugere.

Stofmisbrugere med anden etnisk baggrund end dansk

Stofmiljøet har ændret sig gennem årene. Der er i dag mange stofmisbrugere med anden etnisk baggrund end dansk, som er tydelige i gadebilledet på Vesterbro.

De etniske stofmisbrugere kan inddeles i tre grupper:

- 1. generationsindvandrere fra primært Nordafrika (den største gruppe)
- 2. generationsindvandrere
- flygtninge.

Den samlede gruppe er kendetegnet ved, at de ingen kontakt har til det eksisterende behandlingssystem, og derfor har mange af dem aldrig fået et behandlingstilbud. De har ofte en kaotisk baggrund og adfærd og et kaotisk misbrugsmønster.

Gruppen er mangfoldig, men vi vil forsigtigt pege på nogle typiske karakteristika:

- Mange er omkring 40 år og er kommet til Danmark i 80'erne og begyndelsen af 90'erne.
- De har været misbrugere i omkring 10-15 år, og alle er blevet det i Danmark.
- De er blandingsmisbrugere, kokainen er deres foretrukne stof.
- Alle er på overførselsindkomst, hovedparten får kontanthjælp.
- Stort set alle er fra Københavns Kommune.
- De har ingen eller minimal kontakt til familie i Danmark eller hjemlandet. Mange af 1. generationsindvandrerne er kommet alene til Danmark og har intet netværk.
- De har ingen kontakt til arbejdsmarkedet, men har tidligere haft en beskeden tilknytning. Deres uddannelsesniveau er forholdsvis lavt.
- De fleste har permanent opholdstilladelse i Danmark, kun få har dansk statsborgerskab.
- De har ringe kontakt til det kommunale system.

Det vurderes, at der er 200 stofmisbrugere med anden etnisk baggrund end dansk.

Stofbrugere, som henter "værktøj"

Hver dag kommer mange og henter "værktøj", sprøjter og kanyler, på Mændenes Hjem. De har ikke kontakt med medarbejdere og bruger ikke ellers tilbuddene på stedet. Nogle er weekend-stofbrugere.

Det er svært at sætte tal på denne gruppe. Op mod 1.000 personer, måske flere, kommer sporadisk og henter "værktøj".

Psykisk syge

Ensomme, psykisk syge mennesker, ofte skizofrene, kommer overraskende ofte på Mændenes Hjem. Vores rammer, rummelighed og servicetilbud tiltrækker også dem. At få kontakt og skabe grobund for udviklingsprocesser er ofte kompliceret og tager tid.

Det er usikkert, hvor mange der er i denne gruppe.

Psykisk syge med misbrug

Gennem de seneste år er antallet af psykisk syge og misbrugsproblemer (dobbeltdiagnoser) steget markant (HS Rapport, 2002). De psykiatriske afdelinger og misbrugsbehandlingsinstitutionerne har svært ved at håndtere behandlingen af dem. Det betyder, at størsteparten af disse yderst svage og sårbare mennesker ikke får hjælp, som de kan profitere af.

Når fokus er på rusmidler, træder alt andet i baggrunden. Sindslidende misbrugere glemmer eller nedprioriterer den personlige hygiejne, de spiser kun sporadisk, de får sjældent eller aldrig nyt tøj, de fravælger eller glemmer den psykiatriske behandling. Familien vælger de også fra, hvis den da ikke selv har sagt fra for lang tid siden. Vennerne består typisk af bekendte fra tidligere indlæggelser, eller af andre, som også tager rusmidler.

I de subkulturelle miljøer blandt misbrugere er sindslidende misbrugere nederst i hierarkiet, og bliver ofte udnyttet økonomisk eller seksuelt. Mange lever på gaden, hvor vold og trusler er en del af hverdagen.

Opgørelser på Mændenes Hjem viser, at omkring en tredjedel af brugerne er psykisk syge ofte med misbrug. Derudover kommer en lang række personer, som ikke har en diagnose, eller hvor medarbejderne ikke har kendskab til, om de er diagnosticeret.

Prostituerede

Efter at prostitutionen i en periode i halvfemserne har været nedadgående og på vej væk fra centrale dele af Vesterbro, fx Istedgade og Halmtorvet, er den nu igen i voldsom vækst. Handel med udenlandske kvinder, der bliver "importeret" til prostitution på Vesterbro af alfonser og organiserede kriminelle bander, er stigende. De sidste to-tre år er der kommet flere prostituerede til miljøet.

En redegørelse om prostitution i København, fra Københavns Kommunes socialforvaltning (2007), anslår, at der i dag er ca. 2.100 prostituerede i København. Tallet er et skøn, som bygger på en sammentælling af annoncer, undersøgelser af miljøet og en række interviews. Omkring 1.200 af de prostituerede er tilknyttet en af hovedstadens omkring 150 massageklinikker. 500 anslås at være gade prostituerede. De øvrige er fx barprostituerede, escortprostituerede og private prostituerede. Over halvdelen er fra udlandet, 25 % anslås at være fra Thailand.

Mændenes Hjem kontaktsted og sygepleje har dagligt kontakt med en mange af disse prostituerede. Kontakten opstår, når de henter kondomer, i det opsøgende arbejde og i sundhedssamtaler.

Narkoprostituerede

En mindre og meget belastet gruppe af narkoprostituerede kommer ofte på Mændenes Hjem. De har glæde af sygeplejens tilbud, af lægerne og af en lang række af de andre servicetilbud. Ofte søger de beskyttelse fra gaden og kunder, når de kommer til Mændenes Hjem.

De narkoprostituerede er ekstremt misbrugende, ofte fysisk syge af misbrug og prostitution (hiv, hepatitis, vold, overgreb m.m.). De har ofte en grænsepsykotisk adfærd, som gør at de "fylder meget". Mellem 25 % og 30 % af brugerne i Kontaktstedet og sygeplejen er kvinder – stort set alle er narkoprostituerede og/eller psykisk syge.

Gruppen af narkoprostituerede udgør 30-50 personer.

Ensomme og skæve eksistenser

Ensomme mennesker havner ofte, hvor der er fysisk nærvær til andre. Mange kommer til Mændenes Hjem for at snakke, drikke kaffe, spise, se tv eller på anden måde socialisere i "afmålte doser".

Nattevandrere, skæve eksistenser dukker op indimellem. Servicen til dem er ofte begrænset til samtale, kaffe og omsorg.

Mennesker med alkoholproblemer

Jævnligt forvilder sig fulde mennesker forbi Mændenes Hjem. Det sker ofte sidst på en lang druktaften. Ofte er det mennesker med alkoholproblemer. Der er tale om relativt få, men de kan være ganske forstyrrende i de sene aften- og nattetimer. På Mændenes Hjem møder vi alle gradueringer af mennesker i en social deroute af alkoholisme.

På trods af at Mændenes Hjem ligger i et område med mange hoteller, restauranter, Hovedbanen og turbusser fra udlandet, er det sjældent, at turister bevæger sig ind på Mændenes Hjem.

Hus Forbi-sælgere

Hjemløseavisen Hus Forbi har i alt 350-400 sælgere. Mændenes Hjem er det eneste distributionssted, som har åbent alle ugens dage samt aften og nat. Det betyder, at vi i ydertidspunkter og i weekender har besøg af mange Hus Forbi-sælgere.

Brugergruppen ændrer sig

Mændenes Hjem kontaktsted oplevede fra omkring 2004, at en stor procentdel af de "nye" brugere havde anden etnisk baggrund. Nogle i denne gruppe er meget "tunge"; med et svært problematisk stofmisbrug. Kontaktstedet og Brobyggerprojektet har, muligvis som de eneste, kontakt til disse brugere.

Kontaktstedet oplever stadig en tilgang af udenlandske brugere – primært misbrugere fra de andre skandinaviske lande og mennesker fra Østeuropa. Københavns Kommune iværksatte en undersøgelse i december 2005 (Wills, 2006). Den viste, at der på gadeplan var flere hjemløse og mennesker fra Østeuropa, som var søgt hertil af fattigdom. På lignende måde har fokus sidste år været på norske stofmisbrugere, der ønsker behandling i Danmark, og svenske hjemløse i København.

Arbejdet med disse mennesker er ofte kompliceret på grund af sprog, lovgivning, bureaukrati, modstand i hjemlandet mod at tage imod en borger m.m.

Stofmisbrugsmiljøet på Vesterbro er radikalt ændret i de senere år. Og dermed også brugerne. Tidligere brugte mange stofmisbrugere heroin. De blev "skæve" og trætte, men kunne fastholde en almindelig døgnrytme. I stofmiljøet i dag er kokain det mest almindelige stof. Af kokain bliver man mere opstemt, hurtigkørende, speedet og kan være vågen i mange døgn i træk. Samtidig skal man skaffe stoffet meget oftere for ikke at få en nedtur eller abstinenser. Det betyder, at de færre stofmisbrugere, der er i dag, er mere vågne, mere aktive hele døgnet og oftere skal have deres stof. På Mændenes Hjem betyder det et meget mere aktivt og hektisk miljø.

Det sociale arbejde med stofmisbrugerne er også blevet mere besværligt. Afhængigheden er så stor, at stoffet betyder alt for personens dagligdag – hele døgnet. Det er derfor svært at lave aftaler mellem brugeren og tredjepart, fx en sagsbehandler eller rådgivningscentre.

Geografisk bevæger misbrugerne sig i dag på et mindre område af Vesterbro, hvorfor det specielt i Viktoriagade og Abel Catrinesgade kan føles meget massivt.

Tilbuddene på Mændenes Hjem

I det følgende beskrives indsatsen og arbejdet på Mændenes Hjem nærmere.

Kontaktstedet

Målsætningerne for Kontaktstedet er:

- At tilbyde umiddelbar omsorg og et sted at være i dag-, aften- og nattetimerne
- At skabe kontakt og dialog med dem i målgruppen, som ikke har kontakt med eksisterende tilbud.
- At give tilbud om konkret støtte, ved fx at deltage i samtaler med sagsbehandler, støtte brugere under evt. afsoning, indlæggelse eller plejeophold.
- At motivere og henvise til relevante sociale tilbud, herunder behandling for misbrug. Stofmisbrugere, som ikke er borgere i Københavns Kommune, henvises til behandling i egen region.
- At rådgive om og henvise brugere til relevant behandling eller pleje inden for hjemløseområdets sygeplejetilbud og/eller henvise videre til det almindelige sundhedssystem
- At henvise relevante personer videre til §110-boformer.

Overordnet arbejder vi på at få svært marginaliserede stof- eller alkoholafhængige og hjemløse gennem en motiverende og opfølgende indsats, som giver adgang til samfundets tilbud og medfører, at brugernes sociale og sundhedsmæssige forhold bliver bedre eller bliver afklaret.

Man kan dele Kontaktstedets arbejde op i her og nu-indsats og mere længerevarende forløb.

Her og nu-indsats

Ofte opstår den eller de første kontakter, når en bruger kommer med konkrete problemer, han eller hun skal have løst. Kontaktstedet hjælper med kontakter til fx læge, lokalcentre, metadonudlevering, fængsel, politi og pårørende. Medarbejderne tilbyder rådgivning og samtaler om personlige, sociale, psykiske problemer og juridiske problemer, fx sorg, angst, abstinenser, seksuel udnyttelse. Andre har brug for hjælp til konkrete ting, som at låne telefonen, få deres ting opmagasineret m.m.

Medarbejderne går ofte ind og forebygger, at konflikter mellem brugerne udvikler sig.

Kontaktstedet yder derudover en lang række "ikke registrerede" serviceydelser, som er til gavn og glæde for brugerne. Det kan være: at ringe til familie, vagtlæge m.m.; at følge med til politiet for at anmelde overfald, voldtægt, tyveri; almindelig snak, at skabe tryghed, brygge kaffe, skabe fælles rammer om aktiviteter osv. osv.

Indsats over tid

Samtidig arbejder vi langsigtet med en del personer, som Kontaktstedet hjælper videre til botilbud, bolig, behandling eller hjem til egen kommune. Det sker ofte over tid og er en proces.

I samarbejde med Specialinstitutionen på Forchammersvej har Kontaktstedet hjulpet en del svenske hjemløse tilbage til Sverige. Antallet er faldet en smule gennem de seneste år, fra 33 i 2004 til 24 i 2007. Desuden hjælper Mændenes Hjem selv en del "nemmere tilfælde" tilbage. Det ordnes oftest i weekender, aften- og nattetimer.

Et noget mindre antal nordmænd hjælpes også i Kontaktstedet.

På årsbasis er Kontaktstedet i kontakt med omkring 200 personer over tid.

Sygeplejeklinikken

Med oprettelsen af Sygeplejeklinikken på Mændenes Hjem har omsorg og pleje fået en vigtig opprioritering. Der er ingen tvivl om, at dette decentrale tilbud giver mange flere hjemløse mulighed for at få omsorg, pleje og behandling end tidligere.

Målsætningerne for sygeplejen er

- at yde pleje og omsorg til hjemløse og udstødte mennesker på Mændenes Hjem og gaden
- at have blik for, at basale behov hos den enkelte hjemløse opfyldes
- at forebygge at sygdom udvikler sig yderligere hos den enkelte
- at vurdere, om den enkelte syge hjemløse har behov for lægehjælp og evt. indlæggelse på hospital
- at være støttende i forhold til hjemløse, der bliver indlagt, at give pleje og omsorg til de hjemløse, der midlertidigt ligger i sygesengene.

Ydelserne i sygeplejen er varierede. Sygeplejersker og læger kan hjælpe med sårskift (sårbehandling) efter fixeskader og kan give medicin. De holder sundhedssamtaler, står for indlæggelser, følger op på ambulatorietider i hospitalsregi m.m.

Af sygeplejerskernes registreringer ses, at ydelserne varierer. Både hjemløse på Mændenes Hjem og fra gaden bliver hjulpet i Sygeplejeklinikken.

En stor del af brugerne er psykisk syge og kræver observation og samtale. Her samarbejder vi med distriktspsykiatriske centre og psykiatriske afdelinger.

Mændenes Hjem arbejder også ofte sammen med politiet i tilfælde, hvor personer skal tvangsindlægges, eller er stukket af fra behandlingsdomme på psykiatriske afdelinger.

Akutindsats

Kontaktstedet og sygeplejen har også en del akutte arbejdsopgaver. Det kan være brugere, der får kramper eller har taget en overdosis, episoder med knivstik o.l., hvor der er brug for at tilkalde en ambulance.

Mændenes Hjem's akutte indsats er hvert år med til at redde liv.

Bedre service

Sygeplejeklinikken og ansættelsen af faguddannede sygeplejersker på Mændenes Hjem har været medvirkende til, at højne det faglige niveau, og dermed gøre servicen til hjemløse bedre og mere kvalificeret.

Kontakterne til sygeplejerskerne er på 4.000-5.000 om året. De fleste af dem, der bruger sygeplejerskerne bor på herberget, men også en del udefra, fra gaden, benytter sig af tilbuddet.

Brugerne giver udtryk for, at de er tilfredse med Sygeplejeklinikken's ydelser (Olsen, 2004; Siegers, 2004). Samtidig når klinikken en gruppe, som ellers ikke bruger det almindelige sundhedsvæsen.

Kanyleudlevering

I bestræbelserne for at forbygge hiv og hepatitis udleveres sprøjter og kanyler fra Mændenes Hjem – hele døgnnet. Vi overtog udleveringen af kanyler på Vesterbro i juni 2003, da kanylebussen blev nedlagt. Omkring 1 million kanyler udleveres hvert år fra Mændenes Hjem.

Sundhedsforvaltningen evaluering (Pedersen, 2006) af den gratis udlevering af sprøjter og kanyler fra Mændenes Hjem viser, at brugerne er meget tilfredse med ordningen. Stort set alle mener, at ordningen fungerer bedre i dag, hvor den varetages af Mændenes Hjem. Især fremhæves tilgængelighed og anonymitet som væsentlige fordele i forhold til kanylebussen.

Hovedparten af de brugere, der henter rente sprøjter og kanyler på Mændenes Hjem, benytter også andre af stedets tilbud, ikke mindst muligheden for billig eller gratis mad og Sygeplejeklinikken. På den måde får en del brugere et mere helhedsorienteret tilbud end tidligere.

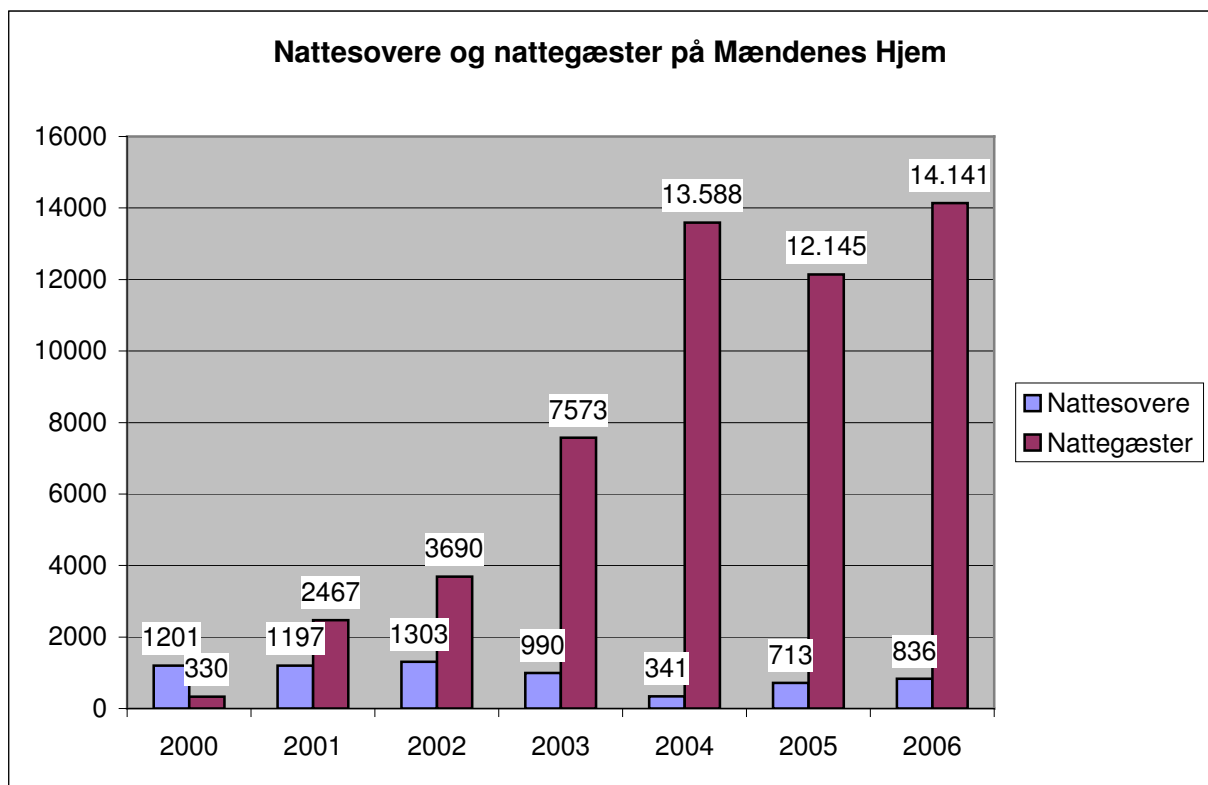
Sprøjte- og kanyleindsamling

Vi udleverer ikke bare sprøjter. Mændenes Hjem samler også sprøjter og kanyler op på og i området omkring Mændenes Hjem (Lille Istedgade).

Sygeplejen og de øvrige sundhedstilbud er nærmere beskrevet i et notat om Mændenes Hjems sundhedstilbud (Olsen, 2008).

Natcafe

Mændenes Hjem benyttes i nattetimerne af mange mennesker. Mange kommer ind og gæster natcafeen, nogle sover i nattesoverummet, andre slår sig ned i vores "koksestole" eller kommer indenfor for at få varmen og en snak m.m.

En ombygning på Mændenes Hjem i 2004 betød et midlertidigt fald i nattesovere. Ombygningen gav bedre rammer og større tilgængelighed for nattegæster.

Distribution af Hus Forbi

Mændenes Hjems Kontaktsted fungerer som distributør af Hus Forbi. Det betyder, at sælgerne af Hus Forbi kan købe aviser på Mændenes Hjem, som de så sælger videre på gaden.

Salget fra Kontaktstedet er steget stærkt i de seneste år. Fra 22.000 aviser i 2003 til 175.000 aviser i 2006. Mændenes Hjem er i dag den største distributør af Hus Forbi. Især i aften- og nattetimerne, hvor de andre distributionssteder ikke er lukkede, kommer der mange og køber aviser.

Tøjudlevering

Mændenes Hjem har en tøjudlevering, som er åben 24 timer i døgnet. Borgere og virksomheder afleverer brugt tøj, som foræres videre til hjemløse og udsatte på Vesterbro. Varmt rent tøj er altid en succes i det danske vejr.

Mad

Kantinen på Mændenes Hjem har åbent på hverdage morgen middag, aften. I weekenden serveres morgenbrunch.

Kantinen har sund mad til beboerne på Mændenes Hjem, men servicerer i lige så høj grad brugere fra gaden. Antallet af ekspeditioner i kantinen svinger mellem 28.000 og 33.000 om året. Omsætningen er omkring 500.000 kr.

Derudover modtager Mændenes Hjem ofte mad fra receptioner, fester og filmoptagelser, som serveres gratis om natten.

Bedre tilbud i nye fysiske rammer

Tilknytningen af Kontaktstedet, Sygeplejeklinikken og sprøjte- og kanyleudleveringen gjorde det nødvendigt at ændre de fysiske rammer på Mændenes Hjem og gøre dem mere brugervenlige.

Alt i alt var de tidligere fysiske forhold uhensigtsmæssige for det daglige arbejde og samvær. De kunne ikke indfri vores mål om at skabe en mere åben og dialogfremmende kultur.

I de seneste år har Mændenes Hjem derfor været igennem en større renovering. Renoveringen er sket i samarbejde med arkitekter og to kunstnere – FOS (Thomas Poulsen) og Kenneth Balfelt – som tidligere har produceret formmæssige løsninger på sociale og dynamiske processer. De var i stand til at oversætte sociale processuelle forhold til relevante fysiske og arkitektoniske løsninger for brugere og medarbejdere.

Processen begyndte med at tænke nyt i forhold til institutionsbyggeri. Sammentænke de fysiske rammer og de arbejdsmæssige værdier, så arkitekturen kom til at understøtte arbejdsgrundlaget. Tilsammen blev der skabt nye arbejdsmuligheder og "rum" for at indføre et nyt værdisæt, eller med andre ord, en ny form for behandling og social kontakt, hvor brugeren i højere grad vælger os og vores forskellige tilbud.

Ombygningen var ret omfattende.

Vi begyndte med indgangen. I gamle dage var den gennem en mørk port og lignede en østtysk paskontrol. I dag er indgangen flyttet til hjørnet af Istedgade og Lille Istedgade. Den er synlig med en solid egetræsdør med udskæringer. To af de mest centrale fysiske poster, nemlig vagten eller receptionen og forstanderkontoret, blev nedlagt. De patriarkalske symboler, som vi er bærere af i vores institutioner, har vi prøvet at gøre op med.

Som det næste blev selve facaden renoveret. På trods af bygningens røde mursten virkede den meget lukket og utilgængelig i gadebilledet. Det var med til at fastholde den hjemløse i billedet af at være udstødt.

Endelig var det yderst påkrævet at renovere opholdsrummene. Rumfordelingen var uhensigtsmæssig, lokalerne var nedslidte, møblerne var ergonomisk dårlige, der var dårlig akustik, institutionsprægede og utidssvarende gulve og vægge, utiltalende toiletforhold og dårligt isoleret og utætte vinduer.

Med de nye fysiske rammer har vi skabt en større berøringsflade mellem brugere og personale, og mellem brugerne og det omkringliggende samfund. Vi signalerer åbenhed ved at åbne facaden og bygningen op til det omkringliggende miljø, skabe en synlig invitation og venlighed i indgangen og en større gennemsigtighed i interiøret. Vi ønsker at skabe en tryk platform for brugernes ellers meget ustabile og kaotiske liv. Den sker ikke blot via tillid og hjælp fra personalet, men også i det rumlige miljø.

Hvor mødet med brugeren tidligere var endimensionelt møde over en reception eller skranke, kommer brugerne i dag kommer ind ad en åben dør og vælger selv det niveau, som de ønsker service på. Vil de drikke kaffe eller spise? "Kokse" i en af vores koksestole? Hente sprøjter eller kanyler? Tale med en medarbejder? Have kontakt til sygeplejerskerne? Indskrive sig på botilbuddet? Niveauerne for mødet er i dag mangfoldigt, og medarbejderne sætter sig selv i spil i samspillet med brugerne.

Opsøgende arbejde – de 7 T'er

I de seneste år har vi rettet vores tilbud mere mod gaden. Det betyder, at medarbejderne er kommet endnu tættere på de ofte baske sider af Vesterbros subkultur: død, vold, trusler og selvdestruktion i hverdagen.

Tidligere gadeplansmedarbejder i Projekt Udenfor Torben Pilely beskriver arbejdet med hjemløse på gaden ud fra „De 7 t'er“: tid, tålmodighed, tillid, troværdighed, timing, (at) turde, og til sidst, lidt selvironisk, "en Torben", altså en person med nysgerrighed, indlevelse og engagement i hjemløses situation (Pilely & Brandt, 1998).

Denne beskrivelse af, hvorledes social- og sundhedsarbejderen skal arbejde i forhold til hjemløse er en konkret guide i, hvordan kontakten kan være, og hvilke holdninger der skal til, for at arbejdet foregår til brugerens tilfredshed. Når man arbejder på gaden eller på et herberg, er de rammer, der er sat for arbejdet, alene sat af brugeren. Hvis medarbejderen har for travlt, og den hjemløse oplever, at hans ord ikke finder gehør, ja så vil han vælge social- og sundhedsarbejderen fra.

Den tid er forbi, hvor rammer og indhold blev defineret alene af medarbejderen. Der er brug for andre redskaber, og de 7 t'er er et godt udgangspunkt for det pædagogiske arbejde med hjemløse. Det handler om at opbygge en dialog med den hjemløse og udsatte person, en *relation*, som kan danne basis for en udvikling væk fra hjemløsheden

Orkanens øje

Mændenes Hjem skal være et roligt sted og et alternativ til gadens kaotiske liv. Eller sagt med et gammelt udtryk om Mændenes Hjem, så skal vi være "orkanens øje".

Mændenes Hjem i mange år arbejdet med "en ikke voldelig tilgang til et voldeligt miljø", formuleret i vores personalepolitik. Forebyggelse, kommunikation, refleksion over egen praksis er en del af den pædagogiske praksis.

Når vi ser at antallet af voldsepisoder i forhold til antallet af brugere, så er der færre voldelige episoder i dag. Det faktiske antal volds- og trusselsepisoder på selve Mændenes Hjem er faldende, fra 386 i 2004, hvor kurven toppede, til 282 i 2006. Vi oplever dog stadig vold og trusler i dagligdagen. Det er uundgåeligt, hvis vi vil arbejde med den gruppe af hjemløse og stofmisbrugere, som findes på Vesterbro. Medarbejderne fungerer ofte som "buffer" mellem brugerne, når der opstår konflikter om penge, stoffer, partnere, snyd m.m.

Samarbejde

Arbejdet med brugerne kræver mange samarbejdspartnere: jobcentre, lokalcentre, rådgivningscentre m.fl. Arbejdet med at visitere brugere videre er kompliceret og kræver dialog. Det er helt centralt, at visitationen bliver korrekt, og at de oplysninger og erfaringer, som Kontaktstedet på Mændenes Hjem har med en bruger, også kommer til gavn i den videre behandling eller anden videre visitation. Kontaktstedet arbejder tæt sammen med lokale væresteder, fx Mariatjenesten og Reden. Samtidig har Kontaktstedet et samarbejde med byens øvrige opsøgende arbejdere, på Specialinstitutionen på Forchhammersvej, gadeplansmedarbejdere, Projekt Udenfor, Tjekpunkt, væresteder, omegnskommuner, støtte- og kontaktpersoner, politiet m.fl.

Metodeudvikling

Vores tilbud skal hele tiden udvikle sig. Gennem de sidste år har Mændenes Hjem, herunder Kontaktstedet og Sygeplejeklinikken, haft fokus på metodeudvikling og været ramme om forskellige metodeudviklingsprojekter. Her skal nævnes nogle af dem:

- Ændring af de fysiske rammer
- Dokumentationsprojekt med Rambøll Management
- Arbejde med brugergrupper (stofmisbrugere med anden etnisk baggrund end dansk)
- Fokus på ændret stofkultur med kokain som primært stof
- Kontinuerlig udvikling af det konfliktforebyggende arbejde
- Etikprojekt i samarbejde med SL, BUPL og konsulentfirma (afsluttes i 2008)
- Nye ledelsesmetoder (Bjerregård, 2007)
- Nye samarbejdsrelationer med jobcentre og ydelsesservice
- Frivillige læger, fra 2006
- Frivillige tandlæger, fra januar 2008
- Udbygning af sårskifte-ambulatorium på Mændenes Hjem, 2008
- Kampagne for nye kanyleopsamlere, 2008
- Afprøvning af nye stericups og Citrix-syre, 2007
- Afprøvning af sikkerhedssprøjter, 2006

Dokumentation af indsatsen

Bjerregård, Niels (2007): Ledelsesomstilling. Mændenes Hjem.

Christensen Rasmus & Bruun-Toft, Vibeke (2006): Stofmisbrugere med anden etnisk baggrund end dansk på indre Vesterbro. København, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen.

Christensen, Rasmus & Hansen, Dannie (2006/2007): Brobyggerprojektet årsrapport. Mændenes Hjem.

Erkan, Serap (2007): Vold mod hjemløse – hjemløses oplevelser af vold på gaden. Projekt UDENFOR.

Hovedstadens Sygehusfællesskab (2002): Behandling af psykotiske patienter med misbrugsproblemer i H:S. Arbejdsgruppe under H:S Sundhedsfagligt Råd for Psykiatri.

Lindstad, Jonas Markus (2006). Evaluering af sikkerhedssprøjter i Københavns Kommune. CASA.

Nielsen, Simon Sejer (2006): Rapport om gadesygeplejerskens arbejde. Mændenes Hjem.

Olsen, Robert (2004): Brugertilfredshedsundersøgelse Mændenes Hjem.

Olsen, Robert (2006): Evaluering af den frivillige lægetjeneste. Mændenes Hjem.

Olsen, Robert (2006): Udfordringer og nye veje. Social kritik, nr. 101.

Olsen, Robert (2007): En ikke voldelig tilgang til et voldeligt miljø. Nordisk socialt arbejde, nr. 2.

Olsen, Robert (2008): Sundhedstilbud til hjemløse og misbrugere på Vesterbro. Notat, april 2008.

Olsen, Robert (2008): Psykisk syge hjemløse. I: Socialpsykiatri. Akademisk Forlag.

Redegørelse om prostitution i København (2007). Københavns Kommune, Familie- og Arbejdsforvaltningen.

Pilely, Torben og Brandt, Preben (1998): Posefolket. Projekt Udenfor.

Schmidt, Rikke Pedersen (2006): Evaluering af sprøjte- og kanyleordningen på Mændenes Hjem. Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen.

Siegers, Charlotte (2004): Møde mellem gadesygeplejerske og hjemløs. Københavns Universitet, Institut for Antropologi.

Thiesen, Henrik & Schacke Janne (2005). Evalueringsrapport for Sundhedsprojektet, Kontaktstedet "Mændenes Hjem" og kontaktstedet "Forchammersvej". Københavns Kommune, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen.

Wills, Tina (2006): Undersøgelse af østeuropæere på herberger og natvarmestuer. Københavns Kommune, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen.